

(दफा ४ तथा अनुसूची १ को भाग २ संग सम्बन्धित)

लालझाडी गाउँपालिका द्वारा प्रकाशित

खण्ड ४

संख्या : ६

मिति:.....गते

गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०७७।०९।२७

भाग: २

खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७

प्रस्तावना: लालझाडी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र स्वच्छ खानेपानीको पहुँच सबै गाउँ वासीहरूमा पुऱ्याउने उद्देश्यले स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्थापन गर्न खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिहरूको स्थापना तथा दर्ता गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बान्छनीय भएकोले, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २(घ) बमोजिम लालझाडी गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भई खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि बनाईएको छ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ:

- १) यस कार्यविधिको नाम "खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५" रहेको छ।
- २) यो कार्यविधि लालझाडी गाउँपालिका भित्र लागु हुनेछ।
- ३) यो कार्यविधि तत्काल प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:

- क) "खानेपानी" भन्नाले स्वच्छ पिउने पानी लाई सम्झनुपर्छ।
- ख) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले लालझाडी गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्छ।
- ग) "समिति" भन्नाले विधान अनुसार गठन भएको खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति सम्झनु पर्छ।
- घ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस कार्यविधि अन्तर्गत बनेको नियम, निर्देशिकामा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनुपर्छ।

३. उपभोक्ता समिति दर्ता गर्नु पर्ने:

स्थानीय स्तरमा व्यक्तिगत वा सामुदायिक रूपमा आफ्नो निमित्त खानेपानी तथा सरसफाई एवं अन्य घरेलु प्रयोगको लागि खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति दर्ता गरेर मात्र उपभोक्ता समिति स्थापना गर्न पर्नेछ । यस कार्यविधि बमोजिम दर्ता नगरी कसैले पनि उपभोक्ता समिति स्थापना गर्न हुँदैन ।

४. समिति दर्ता:

(१) समिति दर्ता गर्न चाहने कुनै सात जना वा सो भन्दा बढी व्यक्तिहरूले समिति सम्बन्धी देहायको विवरण खुलाई समितिको विधानको एक प्रति र तोकिएको दस्तुर सहित गाउँपालिका अध्यक्ष समक्ष अनुसूची-१ को ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

क) समितिको नाम,

ख) उद्देश्यहरू,

ग) समितिका सदस्यहरूको नाम, ठेगाना, पेशा र नागरिकताको प्रतिलिपी

घ) कार्यालयको ठेगाना,

ङ) समिति संचालनको विधि र प्रक्रिया

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भएपछि दफा ४ को समितिको निर्णयानुसार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक जाचबुझ गरी समिति दर्ता गर्न उचित ठानेमा समिति दर्ता गरी प्रमाणपत्र दिनेछ ।

(३) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले कुनै समिति दर्ता नगर्ने निर्णय गरेमा त्यसको सूचना निवेदकलाई दिनु पर्नेछ र निवेदकले सूचना प्राप्त गरेको मितिले ३५ (पैंतिस) दिनभित्र त्यस्तो निर्णय उपर गाउँ कार्यपालिका समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको उजुर प्राप्त भएपछि कार्यपालिकाले आवश्यक जांचबुझ गरी त्यस्तो समिति दर्ता गर्न मनासिव ठहरिएमा सो समिति दर्ता गर्न प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछ र त्यस्तो भएपछि प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले समिति दर्ता गरिदिनु पर्नेछ ।

(५) यस दफा अन्तर्गत दिइने प्रमाणपत्रको ढाँचा अनुसूची-२ बमोजिम हुनेछ । नवीकरण दस्तुर तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(६) दर्ता भएको समिति प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिना भित्र नवीकरण गर्नु पर्नेछ । दर्ता दस्तुर रु १,००० । - (एक हजार), नवीकरण दस्तुर वार्षिक रु ५०० । - (पाँच सय) तिर्नु पर्नेछ । समितिले समयमा नवीकरण नगरेमा जरिवाना दस्तुर प्रति महिना रु.२०० । - (दुई सय रुपैयाँ) थप लाग्नेछ ।

५. समिति संगठित मानिने:

(१) यस कार्यविधि अन्तर्गत दर्ता भएको समिति अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित समिति हुनेछ । सो समितिको सबै कामको निमित्त आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हुनेछ ।

(२) समितिले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट नालिस उजुर गर्न सक्नेछ, र सोमाथि पनि सोही नामबाट नालिस उजुर लाग्नेछ ।

६. संस्थाको सम्पत्ती :

(१) समितिको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले समितिको विधान विरुद्ध संस्थाको कुनै सम्पत्ती दुरुपयोग गरेमा, कब्जा गरेमा वा रोक्का राखेमा गाउँपालिकाले त्यस्तो सम्पत्ती दुरुपयोग गर्ने, कब्जा वा रोक्का राखेबाट लिई समितिलाई फिर्ता बुझाईदिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको सम्पत्ती फिर्ता गर्ने गरी गाउँपालिकाले गरेको कारवाहीमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले सम्बन्धित अदालतमा उजुर गर्न सक्नेछ । समितिको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले समितिको कुनै सम्पत्ती वा लिखत वा प्रतिष्ठा विरुद्ध कुनै अपराध वा विराम गरेमा समिति वा समितिको कुनै सदस्य उपर प्रचलित कानून बमोजिम गाउँपालिकाले कारवाही चलाउन सक्नेछ ।

७. यस अधि दर्ता भई वा नभई स्थापना भएका समितिले दर्ता गर्ने :

(१) यो कार्यविधि प्रारम्भ हुनु भन्दा अघि तत्काल प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भई वा नभई स्थापना भईरहेका समितिले पनि यो कार्यविधि प्रारम्भ भएको मितिले ६ (छ) महिनाभित्र यो कार्यविधि बमोजिम सूचिकृत गराउनु पर्नेछ । सूचिकृत दर्ता हुनको लागि गत आ.व. सम्मको लेखा परिक्षण प्रतिवेदन र साधारण सभाको निर्णय अनिवार्य रूपमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

८. समितिको उद्देश्यहरुमा हेरफेर :

(१) समितिको उद्देश्यहरुमा हेरफेर गर्न आवश्यक देखेमा वा सो समितिलाई कुनै अर्को समितिमा गाभ्न उचित देखेमा सो समितिले तत् सम्बन्धी प्रस्ताव तयार पारी सो प्रस्ताव उपर छलफल गर्न समितिको विधान बमोजिम साधारणसभा बोलाउन पर्नेछ ।

(२) साधारणसभामा उपस्थित भएका जम्मा सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्यहरुले प्रस्तावमा समर्थन जनाएमा सो प्रस्ताव साधारणसभाबाट पारित भएको मानिनेछ । तर, सो प्रस्ताव लागु गर्न गाउँपालिकाको पूर्व स्वीकृत लिनु पर्नेछ ।

९. समितिको वर्गिकरण :

दर्ता अनुमति प्राप्त गरी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र संचालनमा रहेका खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिहरुको व्यवस्थापनबाट खानेपानी उपलब्ध गराउने उपभोक्ता सदस्य संख्याको आधारमा निम्न अनुसार उपभोक्ता समितिको वर्गिकरण हुनेछ ।

१) १००१ जना वा सो भन्दा बढि उपभोक्ता सदस्य भएको (क वर्ग)

२) ५०१ देखि १००० जना उपभोक्ता सदस्य भएको (ख वर्ग)

३) ५०० जना सम्म उपभोक्ता सदस्य भएको (ग वर्ग)

१०. तदर्थ समिति गठन गर्न सकिने:

यस अघि दर्ता स्वीकृती प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका र नयाँ अनुमति प्राप्त गरी स्थापना हुने उपभोक्ता समितिहरूले तोकीए बमोजिम ६ महिनाभित्र साधारण सभा गरी उपभोक्ता समिति गठन प्रकृया पुरा नगरेमा त्यस्ता तदर्थ समिति वा अवधी पुरा भएका उपभोक्ता समितिहरूलाई विघटन गरी संचालन नियमीत गर्न गाउँपालिकाको तर्फबाट सम्बन्धीत उपभोक्ता सदस्यहरू मध्येबाट तदर्थ समिति गठन गरी साधारण सभा समेतका आवश्यक प्रकृया काम कारवाही गरी गराई व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।

११. संघ गठन गर्न सकिने:

दर्ता स्वीकृती प्राप्त गरी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र संचालनमा रहेका खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिहरू मध्येबाट एक उपभोक्ता समितिलाई एक सदस्य मानी नगर स्तरिय खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता संघ गठन गरी सोही संघको प्रत्यक्ष रेखदेख सहयोग मातहतमा अन्य सम्पूर्ण उपभोक्ता समितिहरूलाई व्यवस्थीत रूपमा संचालन गरीनेछ ।

१२. हिसाबको विवरण पठाउनु पर्ने:

उपभोक्ता समितिले आफ्नो समितिको हिसाबको विवरण लेखा परीक्षकको प्रतिवेदन सहित प्रत्येक वर्ष गाउँपालिकामा पठाउनु पर्नेछ ।

१३. हिसाब जाँच गर्ने :

(१) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक देखेमा समितिको हिसाब आफुले नियुक्ति गरेको कुनै अधिकृतद्वारा जाँच गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हिसाब जाँच गराए बापत गाउँपालिकाले हिसाब जाँचबाट देखिन आएको समितिको मौज्दात रकमको सय कडा तीन प्रतिशतमा नबढाई आफुले निर्धारण गरेको दस्तुर असुल गरी लिन सक्ने छ ।

(३) हिसाब जाँच गर्ने अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजातहरू वा सोधेको प्रश्नको जवाफ दिन समितिको पदाधिकारी, सदस्य र कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) हिसाब जाँच गर्ने अधिकृतले गाउँपालिकाले तोकिएको म्याद भित्र हिसाब जाँचको प्रतिवेदन गाउँपालिका समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ र सो प्रतिवेदनको आधारमा समितिको कुनै सम्पत्ती सो संस्थाको कुनै पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीले हिनामिना गरेको, नोक्सान गरेको वा दुरुपयोग गरेको छ भन्ने गाउँपालिकालाई लागेमा निजले त्यस्तो पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीबाट सो हानी नोक्सानी असूल गर्न प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही चलाउन सक्नेछ ।

तर, प्रचलित कानूनले सजाय समेत हुने अपराध भएकोमा प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन सक्नेछ ।

१४. निर्देशनदिने:

गाउँपालिकाले समितिलाई आवश्यक निर्देशनदिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धीत समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

१५. दण्ड सजाय:

(१) दफा (४) बमोजिम दर्ता नगराई समिति स्थापना गरेमा वा दफा (५) बमोजिम दर्ता नगरी समिति संचालन गरेमा त्यस्ता समितिका सदस्यहरुलाई गाउँपालिकाले जनही पाँच हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ । दफा (१३) बमोजिम हिसाबको विवरण नपठाएमा प्रबन्ध समितिका सदस्यहरुलाई गाउँपालिकाले जनही एक हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

तर, कनै सदस्यले दफा (१३) उल्लंघन हुन नदिन सकभर प्रयत्न गरेको थियो भन्ने सन्तोष हुने प्रमाण पेश गर्न सकेमा निजलाई सजाय गरिने छैन ।

(२) दफा (१४) को उपदफा (१) बमोजिम हिसाब जाँच गर्ने सम्बन्धीत अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजपत्र वा सोधेको प्रश्नको जवाफ नदिने सम्बन्धित पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीलाई गाउँपालिकाले पाँच हजार रुपैयाँ सम्म जनही जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(३) दफा (९) बमोजिम गाउँपालिकाको स्वीकृति नलिई समितिको उद्देश्यमा हेरफेर गरेमा वा अर्को समितिसित गाभेमा वा समितिले आफ्नो उद्देश्यको प्रतिकूल हुने गरी काम कारवाही गरेमा वा गाउँपालिकाले दिएको निर्देशन पालना नगरेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो समितिको दर्ता निलम्बन गर्न वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

१६. पुनरावेदन :

दफा (१६) को उपदफा (४) बमोजिम प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गरेको अन्तिम निर्णय उपर पैतिस दिन भित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन लाग्ने छ ।

१७. समितिको विघटन वा त्यस्को परिणाम :

(१) समितिको विधान बमोजिम कार्य सञ्चालन गर्न नसकी वा अन्य कनैकारणवश समिति विघटन भएमा त्यस्तो समितिको सम्पूर्ण जायजेथा गाउँपालिकामा सर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विघटन भएको समितिको दायित्वको हकमा सो समितिको जायजेथाले भ्याए सम्म त्यस्तो दायित्व गाउँपालिकाले व्यहोर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम विघटन भएको समितिको दायित्व समितिको जायजेथाले नभ्याएमा नपुग दायित्व समितिका पदाधिकारीको जायजेथाबाट प्रचलित कानुन अनुरूप असुल उपर गरिनेछ ।

१८. नियम बनाउने अधिकार:

यस कार्यविधिको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकाले नियम बनाउन सक्नेछ ।

१९. विघटन तथा संचालन :

समितिले आफ्नो विधान अनुसारको तोकिएको समयावधि भित्रमा नयाँ कार्यसमिति चयन हुन नसकेमा उक्त कार्यसमितिको स्वतः विघटन भएको मानी अर्को कार्यसमिति चयन नभए सम्म गाउँपालिकाले तोकेको तदर्थ समितिबाट समिति संचालन गर्नेछ।

२०. खारेजी र बचाउ:

खानेपानी उपभेक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि लागु हुनु पूर्व जलश्रोत ऐन २०४९ अन्तर्गत दर्ता भएका समिति यसै कार्यविधि बमोजिम दर्ता सरह मानिनेछ ।

अनुसूची-१
(दफा ५ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)
संस्था दर्ताको लागि दिइने दरखास्त

श्रीमान् गाउँपालिका अध्यक्ष ज्यू,
लालझाडी गाउँपालिका शंकरपुर कन्चनपुर ।
महोदय,

हामीले उपरोक्त संस्था दर्ता गर्नको लागि देहाय का कुराहरु खुलाइ यो दरखास्त पेश गरेको छौं ।

१. उपभोक्ता/संस्थाको नाम र ठेगाना:

२. उपभोक्ता संस्थाको उद्देश्य:

३. खेत रहेको: अन्चल जिल्ला नगर/गाउँ पालिका वडा नं.

४. उपयोग गर्ने पानीको परिणाम:

५. परियोजना शुरु गर्न लाग्ने समय:

६. परियोजना सम्पन्न गर्दा लाग्ने अनुमानित खर्च:

७. नेपाल सरकारले विकास गरी हस्तान्तरण गर्ने परियोजना भए सो परियोजनाको नाम र तत्सम्बन्धि अन्य विवरण:

८. दरखास्त साथ पेश गर्नु पर्ने कागजात:

क. परियोजना सम्बन्धि विस्तृत विवरण उल्लेख भएको कागजात

ख. परियोजनाको लागी कुनै संस्थाबाट आर्थिक सहायता व्यहोरेने भए सो सम्बन्धमा त्यस्तो संस्थाले प्रतिबद्धता र तत्सम्बन्धि कागजात

ग. उपभोक्ता संस्थाको दुई प्रति विधान

माथि तोकिएको व्यहोरा ठिक साचो हो झुट्टा ठहरे कानुन बमोजिम सहुला बुझाउला

दरखास्त दिनेको

सही:

नाम:

ठेगाना:

मिति:

वडा कार्यालयले भर्नु पर्ने

यस गाउँपालिका अन्तरगत वडा नं. मा संचालन हुने उल्लेखित परियोजनाको लागी गठन हुन लागेको उपभोक्ता संस्था दर्ता हुन उपयुक्त देखिएकोले सिफारिस गरिन्छ। साथै उल्लेखित परियोजना संचालनको लागी आवश्यक मर्मत सम्भारको कार्यहरुमा यस वडा कार्यालयको तर्फबाट पुर्ण सहयोग हुने जानकारी गराइन्छ ।

सिफारिस गर्ने पदाधिकारीको

सहि:

नाम:

पद:

वडा कार्यालयको छाप

नगर/गाउँपालिकाको नाम:

मिति:

अनुसूची - २

दफा ५ को उपदफा ५ सँग सम्बन्धित

उपभोक्ता संस्थाको दर्ता प्रमाणपत्र

श्री

तपाईंले मिति २०७७।। मा दिएको दरखास्त बमोजिम उपभोक्ता संस्था दर्तागरी यो प्रमाण पत्र दइएको छ।

१. उपभोक्ता संस्थाको नाम र ठेगाना:
२. उपभोक्ता संस्थाको उद्देश्य:
३. उपभोक्ता संस्थाले संचालन गर्ने परियोजनाको नाम:
४. परियोजनाको श्रोत:
५. श्रोत रहेको अचल: जिल्ला: गाउँपालिका: वडा नं.
६. उपयोग गर्न पाउने पानीको परिमाण:
७. उपभोक्ता संस्थाको कार्यक्षेत्र:
८. परियोजना शुरु गर्नुपर्ने अवधि:
९. उपभोक्ता संस्थाले पालना गर्नु पर्ने शर्तहरू:

क) प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३ महिना भित्र नवीकरण गर्नु पर्नेछ । समितिले समयमा नवीकरण नगरेमा तोकिए बमोजिमको जरिवाना वापत थप दस्तुर लाग्नेछ ।

ख) समितिले आफ्नो समितिको हिसाबको विवरण लेखा परीक्षकको प्रतिवेदन सहित प्रत्येक वर्ष गाउँपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

ग) गाउँपालिकाले समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

प्रमाणपत्र दिने अधिकारीको

दस्तखतः

नामः

पदः

कार्यालयः

मितिः

नडायक

[illegible]